

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2021

Ålands tingsrätt
Ålands förvaltningsdomstol

Innehållsförteckning

Lagmannens årsöversikt	2
Inledning	2
1. Domkretsen	3
2. Domstolarnas personal.....	3
3. Domstolarnas organisation.....	3
4. Domstolarnas utrymmen.....	4
5. Verksamhet och resultat.....	4
Tingsrättens avgöranden	5
5.1 Brottmål	5
5.2 Tvistemål.....	5
5.3 Ansökningsärenden	5
5.4 Medlingar.....	5
5.5 Hovrättens ändringsprocent.....	5
5.6 Förvaltningsdomstolens avgöranden	6
5.7 Delgivningsverksamhet.....	6
6. Utbildning	6

Lagmannens årsöversikt

Inledning

Covid-19 pandemin hade en fortsatt stor inverkan på Ålands tingsrätts och Ålands förvaltningsdomstols verksamhet år 2021. För tingsrättens del yttrade det sig i svårigheter att få parter och biträden på plats vilket i sin tur ledde till många inställda och uppskjutna förhandlingar. För förvaltningsdomstolens del märktes pandemin i form av ökat antal mål gällande besvär över sociala förmåner.

Ibrukttagandet av ärendehanteringssystemet AIPA vid tingsrätten har fortsatt under år 2021. Numera hanteras inte bara ansökningsärenden i AIPA utan även handläggningen av de omfattande tvistemålen sker i AIPA.

Vid förvaltningsdomstolen infördes under år 2020 det nya ärendehanteringssystemet HAIPA för handläggningen av nya ärenden. Införandet har inte skett fullt ut såsom planerat utan endast en del ärendegrupper handläggs i HAIPA, vilket berott på bristande resurser.

Verksamheten blir mer och mer elektronisk, vilket ställer stora krav på personalen och deras kunskaper, vilket i sin tur ställer krav på fortbildning. Personalen har visat stort intresse för att lära nytt och anamma nya förfarandesätt. I och med att brottmålen hösten 2022 överförs att handläggas i AIPA är nästan all ärendehantering digitaliserad. Under året har skolningen inletts för ibrukttagandet av nya personal- och ekonomihanteringssystemet HILDA, som kommer i bruk hösten 2022.

Till tingsrätten inkom under året 1 428 ärenden, vilket var 167 färre än året innan. I resultatförhandlingarna hade prognosen varit 1 541 ärenden. Tingsrättens handläggningstider är tillfredsställande för alla andra ärendegrupper förutom för omfattande tvistemål där den är för lång. I en strävan att åtgärda detta har en omfördelning av ärenden gjorts. Under året handlades i tingsrätten två omfattande brottmål, som krävde stora resurser både vad gäller personal och utrymmen.

Till förvaltningsdomstolen inkom under året 175 mål, vilket var 43 ärenden fler än året innan. Utöver mål gällande sociala förmåner har förvaltningsdomstolens verksamhet präglats av handläggningen av ett stort antal barnskyddsärenden, vilka mål enligt lag ska handläggas brådskande och i vilka oftast även ordnas muntligt sammanträde, vilket i sin tur har medfört att andra ärenden får vänta och handläggningstiderna har blivit långa.

Domstolarnas uppgift är att ge rättsskydd genom att avgöra inkomna ärenden tillförlitligt, trovärdigt, snabbt och till skäligena kostnader. För att klara av denna uppgift behöver domstolarna tillräckligt med resurser i form av personal som erhåller adekvat fortbildning samt ärendehanteringssystem som är fungerande och ändamålsenliga.

År 2021 var ett utmanande arbetsår. De inställda förhandlingarna och övriga fördröjningar i handläggningen av ärenden till följd av pandemin har medfört en viss frustration hos personalen. Tingsrätten var utan den ena tingsdomaren under ett par månader. Ärendehanteringssystemen har inte alltid fungerat på avsett sätt. Handläggningen av omfattande mål tar stora delar av personalen i anspråk medan resterande del måste sköta övrig löpande verksamhet. Personalen har tagit ett stort ansvar för att domstolarnas verksamhet ska fungera, för vilket jag framför ett uppriktigt tack!

1. Domkretsen

Tingsrättens grunduppgift är att ge rättsskydd genom att avgöra inkomna tviste- och brottmål samt ansökningsärenden.

Förvaltningsdomstolens grunduppgifter är att ge rättsskydd genom att avgöra besvär över myndigheters beslut i förvaltningsärenden. Förvaltningsdomstolen handlägger också förvaltningstvistemål som gäller offentligrättslig betalningsskyldighet eller någon annan skyldighet eller rättighet som har sin grund i ett offentligt rättsförhållande.

Domstolarnas domkrets är landskapet Åland med dess sexton kommuner. Ålands befolkning uppgår till cirka 30 000 personer.

Ålands tingsrätt hör till Åbo hovrätts domkrets. De avgöranden som tingsrätten givit i egenskap av sjö rätt överklagas till Helsingfors hovrätt.

Ålands förvaltningsdomstols avgöranden överklagas till högsta förvaltningsdomstolen i Helsingfors.

2. Domstolarnas personal

Vid domstolarna finns tretton ordinarie tjänster enligt följande:

- en lagman
- en förvaltningsdomare
- två tingsdomare
- två tingsnotarier
- en förvaltningssekreterare
- fem tingssekreterare
- en stämningssman.

Vid förvaltningsdomstolen tjänstgör sedan 1.9.2020 och tre år framåt en assessor.

Vid tingsrätten finns 39 nämndemän samt två ordinarie sjöfartsakkunniga och fyra suppleanter.

Vid förvaltningsdomstolen finns sakkunniga inom barnskydds-, adoptions-, specialomsorgs-, rusmedelsvård-, mental- och smittskyddsärenden.

3. Domstolarnas organisation

Tingsrätten är förvaltningsmässigt ett chefsämbetsverk där lagmannen ensam avgör största delen av de förvaltningsrättsliga ärendena efter det att förvaltningssekreteraren förberett dem.

Lagmannen är administrativ chef även för förvaltningsdomstolen och sköter då en överdomares förvaltningsuppgifter.

Tingsrättens kansli fungerar även som förvaltningsdomstolens kansli.

Tingsrätten är uppdelad i rotlar. Rotel 1 innehas av lagmannen som utöver det administrativa uppgifterna även handlägger större delen av de egentliga tvistemålen.

Rotel 2 och 3 innehas av tingsrättens två tingsdomare och där handläggs alla brottmål. Rotel 2 handlägger även en del tvistemål, företagssaneringar och alla sjörättsmål. Rotel 3 handlägger även utsökningsbesvär.

Rotel 4 innehas av tingsnotarierna som erhåller sin domstolspraktik. Tingsnotarierna handlägger i huvudsak ansöknings- och konkursärenden samt mindre brottmål.

Förvaltningsdomaren är enligt lag även tingsdomare vid tingsrätten och innehar där rotel 5.

Förvaltningsdomaren handlägger regelmässigt tvångsmedelsärenden och deltar ibland som medlem i fulltaliga sammansättningar.

En tingssekreterare är förordnad att handlägga de summariska ärendena med undantag för vräkningsärenden och hypotekstalan, vilka handläggs av tingsnotarierna. Samma tingssekreterare fungerar även som sekreterare vid förvaltningsdomstolen.

Tingsrättens kansli omhänderhar ekonomi- och personalförvaltning, utrymmen, datatjänster, kundbetjäning, säkerhet och delgivningar. Kanslienheten består av förvaltningssekreteraren, den arkivansvariga tingssekreteraren samt tre tingssekreterare och en stämningsman.

Förvaltningsdomaren är ordförande i förvaltningsdomstolen och fungerar oftast även som föredragande.

Lagmannen fungerar som ordförande vid förvaltningsdomarens förfall.

4. Domstolarnas utrymmen

Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol har gemensamma utrymmen i statens ämbetshus vid Torggatan 16 i Mariehamn. Ämbetshuset har genomgått mer grundläggande renoveringar under tiden december 2016 till januari 2021. Domstolarna fick tillgång de nya, renoverade utrymmen i december 2018.

5. Verksamhet och resultat

Målsättningen både för tingsrätten och förvaltningsdomstolen är att avgöra lika många mål som det kommit in.

De vid resultatförhandlingarna överenskomna och de förverkligade siffrorna är följande:

2021	Målsättning	Förverkligat
Ankommande ärenden	1541	1428
Avgjorda ärenden	1541	1423
Vägd arbetsmängd	852	870
Produktivitetsmål	77	62
Lönsamhet	1111	1146

Handläggningstider	Målsättning	Förverkligat
Brottmål	6,0 månader	5,8 månader
Omfattande tvistemål	22,4 månader	20,8 månader
Skuldsaneringar	6,6 månader	Inget anhängigt ärende
Summariska ärenden	2,3 månader	2,4 månader

Tingsrättens avgöranden

5.1 Brottmål

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 220 egentliga brottmål år 2021. Resultatet var 215 inkomna brottmål. Jämfört med år 2020 då det inkom 234 var det 19 färre brottmål. Bedömningen var att 220 brottmål skulle avgöras men resultatet var 203 avgjorda brottmål. År 2020 avgjordes 211 brottmål vilket var åtta fler.

Bedömningen var att till tingsrätten skulle inkomma 10 andra straffrättsliga ärenden medan resultatet var 13 ärenden. Antalet avgjorda uppskattades till 10 ärenden, men resultatet var 20 avgjorda ärenden. Antalet tvångsmedelsärenden uppskattades till 25 medan resultatet var 15 inkomna ärenden. År 2021 avgjordes 13 ärenden. År 2020 inkom och avgjordes 34 ärenden.

5.2 Tvistemål

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 40 omfattande tvistemål år 2021. Resultatet var 37 omfattande tvistemål, vilket i stort sett motsvarande vad som kom in året före nämligen 39 mål men resultatet var 45 avgjorda. År 2020 avgjordes 55 omfattande tvistemål vilket var 10 fler.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 1058 summariska ärenden år 2021. Resultatet var 905 summariska ärenden. Jämfört med år 2020 då det inkom 978 var det 73 färre. Bedömningen var att 1058 summariska ärenden skulle avgöras men resultatet var 901 avgjorda. År 2021 avgjordes 991 summariska ärenden vilket var 90 fler ärenden.

5.3 Ansökningsärenden

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 48 äktenskapsskillnadsärenden år 2021. Resultatet var 51 äktenskapsskillnadsärenden, vilket var samma antal som under år 2020. Bedömningen var att 48 äktenskapsskillnadsärenden skulle avgöras men resultatet var 50 avgjorda. År 2020 avgjordes 68 äktenskapsskillnadsärenden vilket var 18 fler.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 196 övriga ansökningsärenden år 2021. Resultatet var 152 övriga ansökningsärenden. Jämfört med år 2020 då det inkom 199 var det 47 färre. Bedömningen var att 196 övriga ansökningsärenden skulle avgöras men resultatet var 152 avgjorda. År 2020 avgjordes 173 ansökningsärenden vilket var 21 fler.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 6 skuldsaneringsärenden år 2021, men det inkom inga ärenden. År 2020 inkom det 4 ärenden. Bedömningen var att 7 skuldsaneringsärenden skulle avgöras, men inga avgjordes. År 2020 avgjordes 5 skuldsaneringsärenden.

5.4 Medlingar

Vid tingsrätten avgjordes under året ett ärende vid medling i barnärenden.

5.5 Hovrättens ändringsprocent

Åbo hovrätt har under år 2021 avgjort 62 ärenden från Ålands tingsrätt. Hovrätten ändrade inte alls i 11,3 procent av avgöranden och i 9,7 procent ändrades endast motiveringarna. Hovrätten ändrade i 9,7 procent av avgörandena slutresultatet och motiveringarna på grund av ny värdering av bevisningen och i 17,7 procent ändrades slutresultatet och motiveringarna av annat skäl. Av målen ärendena återförvisades 1,6 procent och i

3,2 procent fastställdes en förlikning. I 16,1 procent av ärenden förföll givande av utlåtande. Hovrätten beviljade inte tillstånd till fortsatt handläggning i 30,6 procent av avgörandena.

5.6 Förvaltningsdomstolens avgöranden

Till förvaltningsdomstolen inkom under året 175 mål medan 113 ärenden avgjordes. År 2021 utmärktes av flera barnskyddsärenden, vilket lett till andra mål fått vänta med därpå följande längre handläggningstider, men också ett ökat antal socialvårdsärenden, och då främst gällande arbetslöshetsförmåner. Högsta förvaltningsdomstolen avgjorde under år 2021 tio ärenden från Ålands förvaltningsdomstol, i åtta beviljades inte besvärstillstånd och i två fall skedde ingen ändring.

5.7 Delgivningsverksamhet

Tingsrätten har en stämningsman. Under år 2021 inkom sammanlagt 1745 delgivningsärenden varav 1 581 delgavs medan det i 163 fall meddelades hinder.

6. Utbildning

Domstolarna utvecklade och upprätthöll personalens yrkesmässiga kunnande i enlighet med utbildningsplanen. Personalen deltog i olika av domstolsverket ordnade utbildningar samt i olika webinarier. För att kanslipersonalen ska kunna ta del av fortbildningen är det viktigt att tolkning ordnas. Utbildningar i hanteringen av AIPA och HAIPA av aktuella under året. Domstolarna ordnade en egen dagsutbildning i användningen av Word.

Domstolarnas personal deltog år 2021 i utbildning under sammanlagt 26,27 dagar, vilket ger ett medeltal om 1,87 dagar per person.

Sammanlagt hade personalen under år 2021 använt 191,80 timmar för utbildning vilket ger att utbildningsnivåindex om 5,9.